

Ο προφήτης Ηλίας

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, μιλώντας γενικά για τους προφήτες, όπως και τους Πατέρες της εκκλησίας επισημαίνει: «ο Θεός τους Προφήτας και τους Πατέρας εις ποδηγίαν ημών ανήγειρεν και σημεία και τέρατα έδειξεν ημίν δι' αυτών, όπως αν ορθώς αναγάγη ημάς προς την πίστιν».

Οι Προφήτες όπως και οι Πατέρες της εκκλησίας είναι ουσιαστικά το δώρο του Θεού προς τους ανθρώπους, διότι αυτοί μας οδηγούν προς την αληθινή πίστη και επιπρόσθετα μέσα από τα θαύματα που ενεργούν, πιστοποιούν εμπειρικά την παρουσία του Θεού ανάμεσά μας.

Ένα τέτοιο δώρο Θεού προς τους ανθρώπους υπήρξε και ο προφήτης Ηλίας ο Θεσβίτης που λεγόταν έτσι, γιατί καταγόταν από την πόλη Θεσβί της περιοχής Γαδαάδ και ανήκε στη φυλή Νεφθαλίμ. Ζει επί εποχής του βασιλέα Αχαάβ και της

βασίλισσας Ιεζάβελ. Η Ιεζάβελ γυναίκα ειδωλολάτρισσα συνάμα όμως και δυναμική, αυτή ουσιαστικά διοικεί τον Ισραηλιτικό λαό εν ονόματι του αδύναμου από άποψη χαρακτήρα συζύγου της. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να επιβληθεί η ειδωλολατρία σε όλο το βασίλειο του Ισραήλ. Αναφέρεται χαρακτηριστικά στο Γ΄ βιβλίο Βασιλειών: «και εποίησεν Αχαάβ άλσος και προσέθηκε Αχαάβ του ποιήσαι παροργίσματα του παροργήσαι Κύριον τον Θεό του Ισραήλ και την ψυχή αυτού εξολοθρευθήναι. Εκακοποίησεν υπέρ πάντας τους Βασιλείς Ισραήλ τοις γινομένοις έμπροσθεν αυτού». Επιβάλλεται λοιπόν η λατρεία στον ψευτοθεό Βάαλ, ενώ συνάμα ο Αχαάβ κατασκευάζει άγαλμα της ψευτοθεάς Αστάρτης σε ιερό ειδωλολατρικό δάσος. Επικρατεί παντού ανηθικότητα και έκπτωση ηθών. Θα έλεγε κανείς πως στην προκειμένη περίπτωση ισχύει η θέση του αγίου Συμεών του νέου Θεολόγου που λέει χαρακτηριστικά: «εις τοσαύτην άγνοια Θεού και των θείων αυτού εντολών κατηνέχθησαν οι άνθρωποι, ώστε την τιμήν, ην ώφειλον απονείμει Θεώ απένειμον τη ορωμένη κτίσει και θεοποιήσαντες τα αισχρά πάθη τάυτα και προσεκύνησαν». Πλήρες λοιπόν πνευματικό σκοτάδι.

Σε αυτή την κατάσταση εμφανίζεται ο προφήτης Ηλίας, ο οποίος εμπορούμενος από θείο ζήλο διατάσσει ώστε να επέλθει πλήρης ανομβρία, που είχε σαν αποτέλεσμα να ενσκήψει λιμός σε όλη τη χώρα. Αναφέρεται χαρακτηριστικά: «ζη Κύριος ο Θεός των Δυνάμεων, ο Θεός του Ισραήλ, ω παρέστην ενώπιον αυτού, ει έσται τα έτη τάυτα δρόσος και υετός, ότι ει μη διά στόματος λόγου μου».

Φοβερό πράγμα όχι μόνο διατάσσει ώστε να μην πέσει σταγόνα βροχής, αλλά δηλώνει πως μόνο με δική του προσταγή θα βρέξει. Στην προκειμένη περίπτωση ο προφήτης Ηλίας μας δίνει τη διάσταση της οντολογικής και όχι απλά της ηθικής διάστασης του αγίου. Ο Άγιος είναι θέσει και ενεργεία Θεός. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο και κατά τη θεολογία του αγίου Μαξίμου του Ομολογητή: «όσα ο Θεός, ούτως και ο κατά χάριν τεθεωμένος δίχα της κατ' ουσίαν ταυτότητος».

Ακριβώς μέσα από αυτό το πρίσμα και από αυτή τη διάσταση ενεργεί ο προφήτης Ηλίας, για να συνετίσει τους ανθρώπους της εποχής του, που δυστυχώς στη συντριπτική πλειοψηφία τους παρασύρθηκαν στην ειδωλολατρία και την ανηθικότητα. Λέει χαρακτηριστικά γι' αυτό ο ιερός Χρυσόστομος: «εγένετο τοίνυν λιμός χαλεπός και λιμών απάντων πικρότατος και τούτον ήγαγεν ο Μέγας Ηλίας καθάπερ τινά φοβερόν οικέτην καλέσας, ώστε τους συνδούλους τον Δεσπότην υβρίζοντες σωφρονήσαι».

Ο ιερός Χρυσόστομος τονίζει επίσης πως στον όλο βίο του προφήτη Ηλία είναι εμφανής η θεία πρόνοια. Στην αρχή διατρέφεται από κοράκια και ύστερα από μία χήρα γυναίκα στα Σαρεπτά της Σιδώνας. Με αυτόν τον τρόπο λέει ο ιερός Πατήρ, δείχνει ο Θεός την αγάπη του προς το πρόσωπο του Προφήτη. Πρώτα τον υπηρετεί

η άλογος φύση και ύστερα η έλλογος φύση. Λέει και πάλιν «διά τούτο αυτόν πρόταιρον διά των κοράκων έθρεψε μονουνοχί προς αυτόν λέγων. Ει την άλογον φύσιν ξενοδοχήσαι σε παρασκεύασα, πολλώ μάλλον η λογική πεισθήσεται τούτο». Εξάλλου η παρουσία του στα Σαρεπτά της Σιδώνος κατά τον ιερό Χρυσόστομο προεικόνιζε την τιμή που θα ελάμβανε ο Χριστός από τους εθνικούς και την απόρριψή του από τους Ιουδαίους. Λέει χαρακτηριστικά: «όταν ουν ίδης τον Χριστόν απελαυνόμενον μεν παρ' αυτών, υποδεχόμενον δε παρά των εθνών, άνωθεν τους τύπους καταμαθών μη θαυμάσης επί της του πράγματος αληθείας». Στα Σαρεπτά λοιπόν της Σιδώνος διατρέφει θαυματουργικά μία χήρα γυναίκα με τα ορφανά της, ανιστά μάλιστα εκ νεκρών και ένα παιδί της που πέθανε. Τέλος όταν με θαυματουργικό τρόπο ζητά να ανάψει τα ξύλα της θυσίας προς τιμή του αληθινού Θεού εκφράζει τη θλιβερή διαπίστωση: «εγώ υπολέλειμμαι προφήτης του Κυρίου μονότατος». Μόνος σε αντίθεση με τους τετρακόσιους πενήντα προφήτες του Βάαλ και τους τετρακόσιους προφήτες της Ασάρτης και όμως τελικά θριαμβεύει επί του κακού και διά του θαύματος διαλαλεί την παρουσία του αληθινού Θεού.

Θαυμαστό υπήρξε και το τέλος της επίγειας ζωής του. Ως γνωστό ο Προφήτης Ηλίας δεν απέθανε, αλλά αναλήφθηκε στους ουρανούς. Συγκλονιστική είναι η αφήγηση της ανάληψής του, όπως αυτή περιγράφεται στο Δ' βιβλίο των Βασιλειών: «και εγένετο αυτών πορευομένων επορεύοντο και ελάλουν· και ιδού άρμα πυρός και ίπποι πυρός και διέστειλαν ανά μέσον αμφοτέρων και ανελήφθη Ηλιού εν συσσεισμώ ως εις τον ουρανόν».

Κατά τους Πατέρες της εκκλησίας ο προφήτης Ηλίας είναι τύπος Χριστού. Προφήτης και κριτής ο Ηλίας; Το ίδιο και ο Χριστός. Τον θάνατο ενίκησε ο Χριστός; Αναλήφθηκε ο Ηλίας. Εις τα έθνη στάληκε ο Χριστός, σαράντα μέρες ενήστευσε; Το ίδιο και ο προφήτης Ηλίας.

Επιπρόσθετα κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά υπήρξε πρότυπο νίψης και άσκησης. Σε ένα λόγο του «περί νηστείας» θα πει: «Ηλίας προκαθαρθείς τη νηστεία θεόπτης εγένετο». Τέλος ο ίδιος αυτός πατέρας της εκκλησίας μας, σε ένα λόγο του στην «Μεταμόρφωση του Σωτήρα» αναφέρει ότι: «Μωυσής και Ηλίας εμφανίζονται τω Κυρίω οι πάντων των ανθρώπων ασκήσαντες την νηστείαν και την προσευχήν δυκνείντες ούτω το συνοδόν και φιλάλληλον τούτων».

Για όλους τους πιο πάνω λόγους η εκκλησία τιμώντας τη μνήμη του ψάλλει: « ο ένσαρκος άγγελος, των προφητών η κρηπίς, ο δεύτερος πρόδρομος της παρουσίας Χριστού, Ηλίας ο ένδοξος, άνωθεν καταπέμψας Ελισσαίω την χάριν, νόσους αποδιώκει και λεπρούς καθαρίζει· διό και τοις τιμώσιν αυτόν βρύει ιάματα».

Πηγή: Διμηνιαία έκδοσις Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, Παράκληση, έτος 13^ο,

τεύχος 73^ο, Ιούλιος – Αύγουστος 2013, σελ. 7-8.